



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 48/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

59/2008. (VIII. 04.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **a budapesti lakos Panaszos¹** 2008. április 12-én előterjesztett panaszára indult eljárásban a 2008. augusztus 4-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes, testületi tag távollétében – tartott zárt ülése alapján született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93/A.§-ának (6) bekezdése szerint állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2008. április 11-én 19 órára az Erzsébet hídra (a híd közepére) szervezett tüntetését 18.30 órakor jelentette be a Budapesti Rendőrfőkapitányságnak (BRFK) telefax útján. A tüntetés céljaként a kormány politikája és a BRFK gyülekezési joggal kapcsolatos jogértelmezése elleni tiltakozást jelölte meg.

Az ellene jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt indult eljárás során a panasz tárgyául szolgáló előállítás körülményeiről a következőket mondta el.

^{1 1} Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A bejelentéstől a rendezvény kezdetéig (amely a bejelentéssel ellentétben nem 19.00 óra, hanem 20.00 óra volt) nem kézbesítettek a panaszos részére tiltó határozatot, illetve tiltásról a bejelentésben megadott mobil telefonszámon sem értesítették. Így a helyszínre érkezésekor „meglepetten” tapasztalta, hogy a helyszínen tartózkodó rendőri erők többszöri próbálkozás után sem engedték őt valamint – a rendőrség becslése szerint – 50-60 társát a tüntetés tervezett helyszínére, és az általa felmutatott bejelentést nem voltak hajlandók megtekinteni.

Állítása szerint a tömeg feloszlására irányuló felszólítást nem hallott, sőt őt magát sem hívták fel távozásra: „konkrét rendőri felszólítást” elmondása szerint csak igazolványa átadására kapott. Igazoltatását követően, mivel „hosszú percekig nem foglalkoztak” vele, telefonbeszélgetésbe kezdett. Ennek kapcsán sérelmezi, hogy a beszélgetés befejezését a rendőrök nem várták meg, hanem őt erőszakkal „elhurcolták”, előállították.

Ezt követően a VII. kerületi Rendőrkapitányságra vitték, ahol kézhez kapta az általa szervezett tüntetés bejelentésének elutasítását tartalmazó végzést.

2008. április 12-én fogatosított szabálysértési kihallgatása során panasszal élt előállításával szemben, mert véleménye szerint azt jogszerűtlenül és teljesen váratlanul hajtották végre. Ezen panaszát 2008. április 20-án azzal egészítette ki, hogy panasszal kíván élni azért is, mert a 6 órát meghaladó fogvatartás során kérése ellenére sem kapott élelmet, a „zsúfolt gyűjtőcellában nem kapott megfelelő levegőt” (mivel a zárkában tartózkodók kérése ellenére nem szellőztettek, illetve nem helyeztek át némelyeket más, üres zárkákba), továbbá az előállítás tényéről erre tett ígéret ellenére sem értesítették hozzátartozóját.

II.

A Testület megkereste az Országos Rendőr-főkapitányságot (ORFK) az eseménysorral kapcsolatban készült esetleges felvételek, a panaszos előállításával és fogvatartásával (ezen belül annak körülményeivel) kapcsolatos dokumentáció és a szabálysértési ügyben keletkezett iratok megküldése érdekében. Az ORFK által a Testület rendelkezésére bocsátott anyag és a panaszban foglaltak alapján az alábbiak állapíthatók meg.

A panaszos a rendezvény feloszlásának vonatkozásában nem élt panasszal, ezért ezt a kérdést jelen eljárásban a Testület nem vizsgálta.

1. A panaszos előállítása

A panaszos elmondása, amely szerint őt nem szólították fel a helyszín elhagyására, mielőtt igazoltatására és előállítására sor került, ellentmondásban

van az esetről készült rendőri jelentéssel, amely azt állítja, hogy a helyszínen intézkedő r. főhadnagy felszólította mind a panaszost, mind pedig a „többi, ott gyülekező állampolgárokat, hogy mivel cselekményük jogellenes, hagyjanak fel eme magatartásformával és távozzanak a helyszínről”. A jelentés szerint erre a panaszos nem volt hajlandó.

Nem életszerű, hogy a helyszínen intézkedő rendőr ne hozta volna a panaszos tudomására, hogy a helyszínt el kell hagyniuk. E tekintetben tehát a Testület a rendőri jelentésben foglaltakat fogadta el a tényállás alapjául. Ezt támasztja alá, hogy maga a panaszos is úgy nyilatkozott, hogy őt a hídra nem engedték fel, az pedig nem életszerű, hogy a rendőrök, akik a panaszos feljutását megakadályozták, csak annyit közöltek volna, hogy a tüntetést nem tarthatja meg, arra azonban nem utaltak semmilyen formában, hogy a tömegnek a helyszínt el kell hagynia.

Ennek ellenére megállapítható, hogy a panaszos előállítása nem volt jogszerű az alábbiak szerint.

Kétséget kizáróan megállapítható, hogy a panaszos a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) hatálya alá tartozó rendezvényt kívánt tartani. Ezen a tényen nem változtat, hogy a bejelentésre vonatkozó szabályokat nem tartotta meg, ezért a rendőrségnek a rendezvény feloszlatására (a Gytv. akkor hatályban lévő 14. §-a alapján) megvolt a lehetősége.

Ennek annyiban van jelentősége, hogy a panaszos tevékenységét nem lehet csupán önmagában vizsgálni, nem egy olyan magánszemélyről van szó, aki a rendőri felszólításra nem hagy el egy helyszínt, hanem egy (egyébként békés) rendezvény szervezőjéről, akivel kapcsolatban ennél fogva a rendezvények rendjének biztosítására vonatkozó speciális szabályok érvényesülnek.

E szabályokat tartalmazza – többek között – a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet), amelynek 15. § (3) bekezdése szerint a rendőrség a rendezvény feloszlatásakor „jól hallható módon” köteles a résztvevőket figyelmeztetni, hogy ha nem hagynak fel a törvénysértő magatartásukkal, illetőleg a helyszínről önként nem távoznak el, akkor a rendőrség – akár kényszerítő eszköz igénybevételével is – szétoszlátja a rendezvényt. A rendőrség azt is közli, hogy a rendezvény helyszínét milyen irányban hagyják el. Ha a figyelmeztetés nem vezet eredményre, azt kétszer meg kell ismételni.

A (4) bekezdés szerint **a tömeg oszlatására** – és ezen belül a rendőri kényszerítő eszközök alkalmazására – **csak akkor kerülhet sor, ha a felszólítás és a**

további két alkalommal megismételt figyelmeztetés ellenére a tömeg nem oszlik szét.

Ráadásul a BM rendelet 15. § (5) bekezdése értelmében a felosztatás során, ha a tömeg magatartására figyelemmel erre lehetőség van, a rendőrség első intézkedésként igazoltatásokat fogantatosít. **Jelentősebb jogkorlátozással járó intézkedések megkezdésére akkor kerülhet csak sor, ha a tömeg a felszólítások, illetve az igazoltatások ellenére nem oszlik szét.**

A Testület rendelkezésére álló, más konkrét panaszok kapcsán beszerzett rendőri jelentésekből kiderül, hogy formális (azaz a BM rendelet rendelkezéseinek megfelelő, a távozás irányát meghatározó, a jogkövetkezményekre való figyelmeztetést tartalmazó és kétszer megismételt) oszlatási felszólításra a panaszos előállítását megelőzően nem került sor. A panaszos előállítása után a rendőrség megkezdte a tömeg kiszorítását a Ferenciek tere felé, és csak akkor (20.40-kor, azaz a panaszos előállítása után kb. 10 perccel) hangzott el a szétoszlásra vonatkozó, a BM rendelet szerinti felhívás, amikor az addig békésen vonuló tömeg a Ferenciek terén megállt.

Ebből következően megállapítható, hogy a panaszost úgy állították elő, hogy az általa szervezett rendezvény résztvevőit (és őt magát) nem szólították fel a BM rendeletben foglaltaknak megfelelően. Mivel pedig a rendelet értelmében jelentősebb jogkorlátozással járó intézkedések (így pl. előállítás) megkezdésére csak akkor kerülhet sor, ha a felszólítások (és esetlegesen az igazoltatások) már megtörténtek, és a tömeg ennek ellenére együtt marad, ezért a panaszos előállítása a BM rendeletbe ütközött, így jogsértő volt.

Mivel a személyes szabadság kiemelten fontos alapjog, amelynek megsértése szinte minden esetben eléri a Testület állásfoglalásának meghozatalához szükséges, csekély fokot meghaladó mértéket, ezért a Testület a panaszos előállítását a személyes szabadságát jelentős fokban sértő intézkedésnek minősítette, arra is tekintettel, hogy arra egy másik, kiemelten fontos alapjog, a gyülekezési szabadság gyakorlásával kapcsolatban került sor.

2. A panaszos fogvatartásának körülményei

A Testület az erre irányuló megkeresése ellenére sem kapott az ORFK-tól olyan iratokat, amelyek a panaszosnak a fogvatartási körülményekkel kapcsolatos kifogásai vonatkozásában a panaszos állításait bármilyen formában cáfolták volna, ezért e tekintetben a tényállást a panaszos elmondása alapján állapította meg.

A panaszos a BRFK VII. kerületi kapitánysága által lepecsételt nyilatkozat tanúsága szerint 21.00 órakor kérte, hogy a rendőrség értesítse a testvérét, ám erre nem került sor. Ezen állítását valószínűsíti, hogy más, a Testület elé került esetekben a kapitányság vezetője levelet írt ezen ügyek panaszosainak, amely szerint a nagyszámú előállítás miatt maradt el az általuk megjelölt személyek értesítése.

Az Rtv. 18.§-ának (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha pedig a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Az Rtv. 18.§-ának (3) bekezdése szerint a fogvatartott jogait korlátozni csak abban az esetben lehet, ha az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja. A felsorolt okok közül egyik sem forgott fenn a jelen ügyben, ezért a jogsértés e tekintetben megállapítható.

A panaszos sérelmezte továbbá – más panaszoshoz hasonlóan – a fogvatartás körülményeit. Elmondása szerint egy fülledt cellában tartották fogva, és nem biztosították a szellőzést, továbbá nem biztosítottak számára étkezést.

A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (Fogdászabályzat) 14.§-ának (1) és (4) bekezdése előírja, hogy a zárkákban fogvatartottanként legalább 10 m³ légtérrel, 4 m² mozgásteret, illetve természetes szellőzést kell biztosítani. Ugyan a Fogdászabályzat „fogvatartott” fogalmába az előállítottak nem tartoznak bele, és nincs már hatályban a korábbi Szolgálati Szabályzat [3/1995. (III. 1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról] azon rendelkezése, miszerint az előállítottakra fő szabály szerint a fogdaszolgálatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, a rendőrséggel szemben támasztható általános követelményekből [Rtv. 2. § (1) bek: a Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait] levezethető, hogy a személyes szabadságuktól megfosztott személyek elhelyezésének módja ne legyen megalázó, a méltóságot csorbító.

A VII. kerületi Rendőrkapitányságon rendszeresített és az előállított / elővezetett személy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóló rendőrségi tájékoztató szerint a fogvatartott jogosult arra, hogy ivóvizet kérjen az őrsegtől, ha az előállító helyiségben nincs ivókút; jogosult továbbá arra is, hogy öt órát meghaladó fogvatartása esetén ételmet kérjen. A panaszos előállítása az öt órát jóval meghaladó időtartamú volt, ezért az étkezési lehetőséget a rendőrség saját tájékoztatójában foglaltak alapján is biztosítani kellett volna számára.

A Testület megítélése szerint a panaszos által sérelmezett fogvatartási körülmények összességükben alkalmasak voltak a panaszos méltósága olyan fokú sérelmének megállapítására, amely a Testület állásfoglalásának az országos rendőrfőkapitányhoz való felterjesztését indokolttá teszi.

Budapest, 2008. augusztus 4.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.
elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Fėja András sk.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
előadó testületi tag

Megjegyzés: az országos rendőrfőkapitány a panaszt a 17276/8/2008. RP. Határozatával elutasította. A határozatot – és annak indokolását – lásd az ORFK www.police.hu honlapján (Feltöltés alatt!)

(A Szerk.)